

Megcsodálható a gurgolya

Páratlan rezervátum • Különleges, ősi élővilág

Csipkerózsika-álmukból serkenő, természeti kincsekben gazdag az esztendő: a Pálvölgyi-barlang után immár a második nevezetesség, a Sas-hegy is nyitva áll mától a budapestiek előtt. Több mint másfél évtizede, 1958 óta választotta el kerítés a várostól. Kopár dombnak tűnt, nem többnek. Bár sokan tudták, nemcsak a szakember, természeti kincseket óv a 295 méter magas hegyet ölelő vassövény. Táblák parancsoltak megálljt, adtak szűkszavú ismeretést. A házak felnyomultak a kerítés tövéig, de csak keveseknek — néhány tudósnak, kutatónak — adatott meg: járni a Sas-hegyen.

CSAK VEZETŐVEL

Itt állok a szabadtéri múzeum kapujában, a kis bemutatóépület, faház mellett: alattam a város — a Gellérthegy, a Várhegy, végig a Duna-vonala. Odabenn polcokon sorakoznak a hegy jellegzetes kőzetei: porló, kovás, limonitos dolomit, gyp-cseppkő. Táblákon, képeken a vidék állat- és növényvilágának megannyi csodája.

Mit láthat mindebből a valóságban is a látogató?

Szakavatott vezető kíséretében — másként nem

Holnaptól a közönség is látogathatja a sas-hegyi természetvédelmi területet

lehet — végigsétálhat a középső és a felső körúton. Kilométernél valamivel hosszabb séta ez. Kanyargó serpentinben, mélységek fölött, ösvényen vezet az út. Háromnegyed óra ebben a páratlan nagyvárosi rezervátumban. Gazdag geológiai formációk: a Beethoven — Csajkovszkij? — szikla, a Medveszikla. Az orgonásból elindulva a sziklás, sziklahasadékokba ékelődő parányi növények sora: *kék gubóvirág, magyar gurgolya, budai imola, naprózsa, napvirág, István király szegfű*. Fel-sorolni is sok...

PÉNZ, MUNKA

Utak, támfalak, hidak — a megnyitáshoz pénz kellett, de még több elszánás, segíteni akarás, lelkesedés és munka. A MÉM Budapesti Állami Erdőrendező-ség, a terület gondozója készítette elő a megnyitást. Az Országos Természetvédelmi Hivatal pénzzel, szaktanácsal támogatja a munkát.

— Ezen a harminchektáros területen megeljük a Földközi-tengertől az orosz sztyeppéig húzódó táj sok jellegzetes növényét. Forró és száraz vidékek, jégkor-

szak előtti idők tanúit, egyaránt — mondja Tannasi György, az Erdőrendező-ség igazgatója. — A korábbi erdőstéti próbálkozások rontották a Sas-hegyen, de további tervünk a tájidegen fajták kicserélése, az ősi vegetáció teljes visszaállítása.

Miért éppen itt, ezen a területen maradt meg ősi növények, növényi kultúrák sora? Hogyan lett a Sas-hegy ezer kilométerekkel határolt növényi kultúrák rezervátuma?

Igen változatos, völgyekkel, éles gerincekkel, meredek hegykúpokkal tagolt szabdalt világ ez. Változatos mikroklimák, sajátos éghajlati viszonyok megteremtője. Ezért élhetnek meg itt hűvös és meleg igényű fajok néhány lépés távolságra egymás mellett. Így vészelhették át a növények — hol északra, hol délre vándorolva a hegyoldalban — a jégkorszak hideg és enyhébb periódusait.

A Sas-hegyért régen folyik a harc. Még *Kitaibel Pál* fedezte fel itt a múlt században a *pannon gyilkot*. 173 pókfajt találtak a hegyen, gazdag a *lepkevilág*, sok a *bogár*, a *darázs*. Mindezt nem ígéri a rezervátum a hétféle látogatónak. Mesélik: volt olyan ritkább faj, amelyet hónapokig kellett lesni-keresni, hogy lefényképezhessék.

NEM ATTRAKCIÓ

A Sas-hegy különleges látványosság, de *nem attrakció*: kutatási és ismeretterjesztő bázis lehet. A szakértő vezetés ellenére nyilván a különleges sziklaalakzatok, a színes virágok, a csodálatos panoráma ad a látogatók többségének igazi élményt. Csak ezért is érdemes fölmenni a Sas-hegyre. *Először holnap, az ünnepélyes megnyitó utáni napon*. Majd minden szombat és vasárnap délelőtt tíztől délután öt óráig. A 8-as autóbusz Korompai utcai megállójától tábla mutatja az utat a bejáratig.

Székely Péter